उपाध्याय श्रीसकलचन्द्रगणिविरचितः श्रुतास्वादः

सं. विजयशीलचन्द्रसूरि

पंदरमा-सोळमा शतकना एक समर्थ ज्ञानी, ग्रन्थकार, चारित्रगुणसंपन्न साधुपुरुष एटले श्रीसकलचन्द्र वाचक. प्रतिष्ठाकल्प, संगीतशास्त्रानुसारी सत्तरभेदी पूजा, तथा अन्य विविध प्रगट-अप्रगट रचनाओना प्रणेता तरीके जाणीता आ जैन मुनिवरनी एक सरस प्राकृतबद्ध पद्यरचना अत्रे आपी छे. तेओना विषे पट्टावली इत्यादिमां वर्णन मळे छे ते प्रमाणे तेओ अत्यन्त शान्तमूर्ति, समतारस परायण, आत्मानुभवरसिक, अन्तर्मुख साधुजन हता. गच्छनायको पण तेमनुं बहुमान करता अने तेमना मत-अभिप्रायने महत्त्व आपता.

तेमनी एक आत्मबोधकारक रचना छे 'श्रुतास्वाद', जेने तेओए ज प्रथम गाथामां 'सुयस्साय' तरीके ओळखावी छे. १६४ प्राकृत पद्यो धरावती आ रचनामां ४० द्वार छे. २-११ गाथाओमां आ द्वारोनां नामो आपीने पछी क्रमशः ते दरेक द्वार विशे कर्ताए ज विशदीकरण आप्युं छे. कर्तानो आ रचवा पाछळनो आशय एक ज छे : नियअप्पसिक्खं - पोताना आत्माने शिक्षा आपवानो. तेमणे आ ४० द्वारोने, ११मी गाथामां, शिवगृहनां सोपानो तरीके वर्णवीने ते पर क्रमे क्रमे आरोहण करनार आत्मा मोक्षपद प्राप्त करे छे तेम जणाव्युं छे.

'श्रुतास्वाद'मां कर्ताए वसन्ततिलका, भुजङ्गप्रयात, उपजाति सहित विविध छन्दोनो प्रयोग खूब सहजताथी कर्यो छे. भाषा अत्यन्त सरल-प्रांजल, अने निरूपण एटलुं तो हृदयस्पर्शी-चोटदार छे के एक बाजु तो कोई महान शास्त्रग्रन्थना वाचननो अनुभव थाय तो बीजी बाजु एक रसाळ अने सशक्त कलम सतत अनुभवाया करे. आवी समर्थ कलम जवल्ले ज जोवा मळे.

समग्र रचनामां मात्र एक गाथा (क्र. १०९) पूर्वतन शास्त्रग्रन्थमांथी अवतारेला उद्धरणरूप छे, तो पद्य क्र. ४३, ९२-९४, १०१, आ पांच पद्यो अपभ्रंशमां जणाय छे. क्र. ४८ मांनो '**भेगो**' शब्दनो प्रयोग, आजे आपणी बोलीमांना 'भेगा' ए शब्दनुं स्मरण करावे छे. अहीं पण ए ते ज अर्थमां प्रयोजायो छे, ते जोतां आ शब्द 'देश्य प्राकृत' मूळनो होवो जोईए. पद्योमां

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

प्रास मेळववानी पद्धतिमां कर्ताना चित्तनी प्रसन्न स्थिति प्रतिबिम्बित थती लागे छे.

कर्ताए १६३मा पद्यमां पोतानो, अने १६२मा पद्यमां पोताना गुरुदेव 'विजयदाण' (विजयदानसूरि)नो उल्लेख कर्यो छे. १६४मा पद्यमां आवतुं 'सहजकुसलसिक्खं' पद द्विअर्थी होवानुं अनुमान थाय छे, अने ते जो यथार्थ होय तो, 'सहजकुशल' नामना मुनिनुं नाम (ते नामना मुनिने शिक्षारूप) तेमां गुंथायुं होवानुं लागे छे.

रचना आत्मबोध-अर्थे थई होई 'आया सुही' अने 'आया दुही' एवा शब्दगुच्छ वारंवार आवता जोवा मळे छे.

श्रीसकलचन्द्रजीनी अन्य आवी रचनाओ हजी हस्तप्रतिरूपे उपलब्ध छे ज. तेमनी 'श्रुतशिक्षा' के 'धर्मशिक्षा' नाम धरावती एक महाकाय रचनानी पोथी पर, वर्षो पहेलां कोई मुनि काम करी रह्या होवानुं जाण्युं हतुं. अद्यावधि तेवुं कोई सम्पादन प्रगट थयुं होवानुं जाणवामां नथी आव्युं.

'श्रुतास्वाद'नी एक हस्तप्रति, उज्जैनना श्रीचन्द्रसागरसूरिज्ञानभण्डारमां छे. तेनी जेरोक्स नकल मुनि श्रीधुरन्धरविजयजी द्वारा मने मळी छे. ६ पानांनी आ प्रतिमां 'श्रुतास्वाद' अने ते पछी श्रीविनयविजयगणिकृत 'सप्तनयगर्भित श्रीमन्महावीरपारगतस्तोत्र' (नयकर्णिका), एम बे कृतिओ शुद्ध प्राय अने सुन्दर अक्षरे उल्लेखी छे. प्रान्त भागे "श्रीराजनगरमध्ये सं. १७६३ वर्षे लिखितं" एम नोंध छे. हांसियामां दरेक पाने "श्रुतास्वादः" एम लखेलुं छे, तेना आधारे अत्रे पण ते ज नामे संपादन आपवामां आवेल छे.

१ थी ४० द्वारोना अंको में उमेर्या छे. अने तेना आधारे दरेक द्वारना अन्ते, ज्यां द्वारक्रमांकनी गरबड जणाई छे, त्यां ते ( ) मां सुधारेल छे.

★★★

नमः श्रीगौतमगणभृते ॥

सिद्धत्थसुयं सिद्धं बुद्धं नमिऊण वीरमरहंतं ।
देमि नियअप्पसिक्खं विविह**सुयस्साय**सुहजणयं ॥१॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

[१]अप्पसरूवपरिण्णा [२]सुयधरगुरुसेवणा य सुयसवणं ।
[३]सम्मत्तसुद्धिकरणं मिच्छत्तावत्तपरिहरणं ॥२॥

[४]पुव्वकयपुण्णसरणं [५]गुणधरणं सव्वजंतुसुहकरणं ।
[६]परमप्पझाणजणणं जगजंतुविचित्तयासरणं ॥३॥

[७]दुल्लहपयाणुसरणं [८]सुयपढणं सत्तुमित्तसमगणणं ।
[९]विणय[१०]विवेगायरणं [११]वेयावच्चस्स करणं च ॥४॥

धम्मोवग्गहदाणं [१२]पभावणं धम्मपेरणं चेव ।
[१३]संवेयण[१४]निव्वेयण - [१५]बंभव्वयधरणमणुदियहं ॥५॥

[१६]मग्गणठाणविचिंतण तित्थयरत्तस्स ठाणचिंतणयं ।
[१७]कोहकुडंबविडंबण [१८]परिग्गहारंभवज्जणयं ॥६॥

पढमं [१९]अणिच्चचिंतण - [२०]असरणयं [२१]एगया य [२२]संसरणं ।
[२३]अन्नत्तं [२४]असुइत्तं [२५]आसवदाराण [२६]संवरणं ॥७॥

[२७]निज्जरण [२८]जगसरूवं [२९]दुलहा बोही य धम्म[३०]सामग्गी ।
सुहभावणा उ अन्ना न भाविया जेहि तेऽधन्ना ॥८॥

[३१]जिणनमणं [३२]जिणभत्ती जिणगुणथुणणं च तित्थवंदणयं ।
[३३]जिणहरचेइयठवणं सुसत्तखित्तेसु धणववणं ॥९॥

[३४]चरणं [३५]तवोवहाणं [३६]परोवगरणं च [३७]विसयविसवमणं ।
[३८]अरिहासायणवज्जण [३९]झाणसरूवं च [४०]सुहभावो ॥१०॥

सिवगिहमिह सोवाणं भव्वमुणीणं च जंतुगोवाणं ।
जो आरुहइ कमेणं लहइ पयं सो तिसो(विमो)हाणं ॥११॥

इति द्वाराणि ॥

अप्पाणमप्पसुकयं मुणिउं विसन्नो, जो इत्थमप्पपडिबोहणसंनिसन्नो ।
आया स होइ सुहगोप्पसरूवसन्नो, नायं च धम्मरुइतारयचंदसन्नो ॥१२॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

आया न विप्पो न यमेत्थ सुद्दो, मायंगकीडो न सुरो न वेसो ।
एगो सया दव्वगुणेण सुद्धो, कओ कुमित्तेण विचित्तवेसो ॥१३॥

तुमं सया चिंतसु सुद्धतत्तं, सव्वेसु भूएसु तहा समत्तं ।
नाणोवओगेसु धरेसु चित्तं, संजोगरूवेसु अ निम्ममत्तं ॥१४॥

मुत्तुं समट्ठं नियपूयणट्ठं, दंसेसि मायाकिरियाण कट्ठं ।
लग्गो तुमं जं जणरंजणत्थं, नायं तओ ते मुणि ! पंडियत्तं ॥१५॥

कोहं को सयणट्ठो, जेणाहं नो समट्ठमुपविट्ठो ।
वच्चसि किं गुणभट्ठो पुणो पुणो जीव ! भवघट्ठो ॥१६॥

किं तुज्झ मई नट्ठा जेण तुमं कुणसि अबुहजणचिट्ठा ।
किंच तए न हु दिट्ठा जे जे जगा पत्तहरिकंठा (?) ॥१७॥

दूसमसमया दुट्ठा मम सुहजोगा य तत्थ न पविट्ठा ।
जइ तुह सुगई इट्ठा नियचिंता तत्थ सुबलिट्ठा ॥१८॥

अप्पसरूवपविट्ठा जे सिट्ठा ते मुणीण सुगरिट्ठा ।
तेसि गई मइलट्ठा जेणेया सव्वदुहरुट्ठा ॥१९॥

पुण्णेहिं ते तु पुट्ठा ताणुवरिं सिववहू अ संतुट्ठा ।
नट्ठा ताण किलिट्ठा जे नियसुहकम्ममइजुट्ठा ॥२०॥ (द्वारं १) ॥

न भाविओ जेहिं सुसाहुसंगो कहं भवे ताण कुणाणभंगो ।
अण्णाणभंगो मुणियातुरंगो तओ भवे सिद्धवहूहिं संगो ॥२१॥

कज्जलं चक्खुसंगेण, मालासंगेण सुत्तयं ।
तहा सज्जणसंगेण, सव्ववत्थूण गोरवं ॥२२॥

गीयत्थसाहुजणपायमुवासमाणो, सिद्धंततत्तवरसत्थसुहंबुपाणो ।
आया सुही भवई ताणि य सद्दहाणो, नायं पएसि-णिवई सुरलोयठाणो
॥२३॥ (द्वारं २)॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

सम्मत्तसुद्धिसुरवल्लिसुलद्धिधन्नो, आया सुही जह य विक्कम-वज्जकण्णो ।
मिच्छत्तमोहपिसुघायपवड्ढमाणो, आया दुही जह तिविक्कमगाभिहाणो ॥२४॥

दाणं तवोवहाणं धम्माणुट्ठाण नाण झाणं च ।
पोसह-पडिमाठाणं विणु सम्मत्तं तमण्णाणं ॥२५॥

मूलं सव्वसुहाणं सव्वगुणाणं निहाण सिवजाणं ।
पावियसग्गविमाणं, सम्मत्तं धरसु अनियाणं ॥२६॥ (द्वारं ३) ॥

कारणरहियं कज्जं न होइ इय जाणिऊण रे जीव ।
धम्मो सव्वसुहाणं बीयमबीए कहं रमसि ? ॥२७॥

जो पुव्वजम्मकयरम्मसुधम्मकम्मो, आया भवे धणसमिद्धकुमारसम्मो ।
संगामसूरनिवबोहणवुत्तधम्मो, सो होइ सुत्तसुरलोयसुहाण मम्मो ॥२८॥
(द्वारं ४)॥

गुणओ समसुहभुत्ती सव्वपयत्थाण होइ पडिवत्ती ।
गुण[ओ] लोए कित्ती, कायव्वा तेण गुणसित्ती ॥२९॥

जह उवसमरस खंती गुणसेणणिवस्स सव्वगुणमित्ती ।
मणवयणकायगुत्ती, कायव्वा तेण गुणवित्ती ॥३०॥

आया सुही अयलजंतुसुहप्पयाणो, सीहो जहा अमरगुत्तचरित्तनाणो ।
आया सुही भवइ वा परमप्पझाणो, दिट्ठंतओ अमरगुत्तमुणिंदझाणो ॥३१॥
(द्वारं ५) ॥

जोगी जए सकहमित्थ न जो सजोगं, संजोइऊण जगजंतुविचित्तरूवं ।
चित्ते वियारयइ सुत्तवियारपुण्णो, सोऊण जो सिहिकुमारसमं न भिन्नो ॥३२॥

दव्वेण खित्तेण य कालएणं, भावेण एगिंदियपंचयाणं ।
तहा सरूवं विगलिंदियाणं कारुण्णओ पस्स विडंबणं च ॥३३॥

तिरिक्खपंचिंदियमाणुसाणं, तहा सरूवं च विचित्तयाओ ।
देवाण वा पस्स विचित्तरूवं, सज्झायकारुण्णगओ सुजीव ! ॥३४॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

केवि कामत्थमुव्विग्गा केवि धम्मत्थमुज्जया ।
आगंतूण गुरुं केवि वंदंति य थुणंति य ॥३५॥

सणंकुमारिंदसमा य केवि, सुरा य संघस्स सुहाइकम्मा ।
अभव्वया केवि य संगमुव्व, बहुं जिणिंदस्स व दिंति पीडं ॥३६॥

पडिणीओ नायपुत्तस्स गोसालोसुत्तभासओ ।
तस्सावि भत्तया देवा कुंडकोलियवारगा ॥३७॥

सोहम्म-चमरिंदा वि केवि लोगाण दुक्खया ।
अहो ! देवाण किं नूण-महो ! देवविचित्तया ॥३८॥

आसाढायरियगुरू पुव्विं जीवाइधम्मफलसंको ।
पडिबोहिओ सुरेणं पच्छा नियसीसरूवेणं ॥३९॥

सुणिय सत्तविचित्तसरूवयं, विजयसिंहमुणिंदसुभासिअं ।
सिहिकुमारमुणिव्व सुमाणसं वहइ जो स मुणी मुणिपुंगवो ॥४०॥
(द्वारं ६) ॥

जं जं जीवाण दुल्लंभं, नायपुत्तेण भासियं ।
भाविऊण मणे तं तं कुणसुप्पं पुण्णवासियं ॥४१॥

जहा मत्तो न याणाइ बहुसिट्ठं अणुसासियं ।
तहा मूढो न याणाइ अप्पाणं हिरिपासियं ॥४२॥

मणुयत्त-सुखित्त-पवित्तगुत्त, गुरुतत्तजिणुत्त सुसुत्त गत्त ।
अपमत्त सुघत्त सुचित्त वित्त, वर सत्त जोग दुलहो सुसत्त ॥४३॥

जह अमरगुत्तसाहू गुरुप्पओसेण दुल्लहं बोहिं ।
पत्तो करेइ तं तह धरणकुमारस्स तं मुणह ॥४४॥ (द्वारं ७) ॥

सज्झायझाणसुयनाणमहिज्झमाणो, आया सुही अ जवरायरिसिव्व माणो ।
आया सुही य समयारससुद्धपाणो, मेयज्जओ धणमुणी य जहा समाणो ॥४५॥
(द्वारं ७(८) ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

विणओ जिणओ बि(वि?)णओ, गुणओ विणओ य सव्वसुहजणओ ।
विणओ जणओ धणओ, विणओ जीवाण मूलणओ ॥४६॥

सिरिवीरवयणपालो, जह जाओ सयलजीवगोवालो ।
विणएण पुप्फसालो तह जीवो होइ गुणसालो ॥४७॥ (द्वारं ८(९) ॥

विरायए सव्वपए विवेगो, चित्ते ठिओ जस्स स एगछेगो ।
जहिं णरे सो ण य होइ एगो, गणिज्जए सो विबुहेहिं **भेगो** ॥४८॥

कलाकोडिनाणं गुहागब्भझाणं, सुपत्ताइदाणं सुतित्थाइजाणं ।
सुधम्माण लोगाण कम्माण ठाणं, विवेगं विणा सव्वमेवापहाणं ॥४९॥

सभाठाण-वक्खाण-विन्नाणगाणं, समट्ठाणऽणुट्ठाणयाणं विहाणं ।
जणाणं निवाणं च सेवाणुजाणं, विवेगं विणा सव्वमेवापहाणं ॥५०॥

धम्मकम्माइकज्जेसु विवेगी जो विसेसओ ।
सो जीवो जयरायव्व लहे सग्गसुहाणि य ॥५१॥ (द्वारं ९(१०) ॥

जस्सायरो सव्वसुहेत्थि निच्चं अहो अहो ! निज्जरणाइ किच्चं ।
सो पुप्फचूलेव तिलोयभिच्चं क(कु)ज्जा हु वेयावडियं ससच्चं ॥५२॥

धम्मोवग्गहदाणं सुपत्तदाणं पवड्ढसमनाणं ।
संचियतवोवहाणं सुरनरसुहसिद्धिसुनियाणं ॥५३॥

जो सालिभद्द-धणसत्थवहोवमाणो, जो चंदणा-सबररायकयाणुजाणो ।
एगंतनिज्जरपयं व पसेवमाणो, आया सुही जिणमुणिंदसुपत्तदाणो ॥५४॥
(द्वारं १०(११)) ॥

आया सुही पवयणस्स पभावणाओ, णायं जहा वयरसामिपभावणाओ ।
आया न बुज्झइ विणा परपेरणाओ, गंधव्वदत्तकुमरो य मए स नाओ ॥५५॥
(द्वारं ११(१२)) ॥

अट्ठंगजोगनिवईणमभंगदुग्गं, वेरग्गमेव भय जीव मणे समग्गं ।
उग्गोवसग्गगयविग्गहतिक्खखग्गं, जं नाभिवंसनिवकुत्थभचित्तलग्गं ॥५६॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

वेरग्गं मुणिवग्गं कुणइ महग्घं च धम्मरुइजुग्गं ।
वेरग्गं जिणमग्गं वेरग्गं चेवमिह सग्गं ॥५७॥

वेरग्गे दोहग्गं सोहग्गं वा करेइ किमुविग्गं ।
अहवा वि अणारुग्गे सणंकुमारस्स किं भग्गं ? ॥५८॥

वेरग्गेणुस्सग्गं गयसुकुमालो चिलाइपुत्तो य ।
तह य सुकोसलसुमुणी कुणइ सुसाणे वि उस्सग्गं ॥५९॥

सुरवइसुहसंसग्गं वेरग्गा सालिभद्दसोहग्गं ।
वेरग्गमदोहग्गं तम्हा भय जीव ! वेरग्गं ॥६०॥

संवेयभावजणणीहिं कहाहिं भिन्नो, जो होइ वा मरणजम्मदुहेहिं खिन्नो ।
मोहो सुजातपमुहुव्व य तेण छिन्नो, किं सोग्गसेणकुमरव्व भवं न तिन्नो ?
॥६१॥ (द्वारं १२(१३) ॥

निव्वेयसायरतरंगसएहिं पुन्नो माणावमाणरिउमित्तसमाणसन्नो ।
जो वा भवे सुदमयंतमुणिव्व धन्नो, अप्पा हु किं सिवपए न य तेण दिन्नो
॥६२॥ (द्वारं १३(१४) ॥

अहो ! णायपुत्तेणिमं बंभचेरं सया वण्णियं वा वयाणं च थेरं ।
जओ नोवसग्गा न रोगा न वेरं, बहूणं सुरेहिं कयं पाडिहेरं ॥६३॥

बंभव्वयकयसोहो पावइ कित्तिं जसं च जियलोए ।
देवाण वि नमणिज्जो सुहगइभागी च परलोए ॥६४॥

गिहत्था वि सुसीला जे हुंति ते सव्वसिद्धिगा ।
सणंकुमारभूवुव्व पालगोवालया जहा ॥६५॥

धन्नो सुसीलगुणदंसणदीहदंसी, सिट्ठी सुदंसण सुदंसरयावयंसी ।
बंभव्वयामयसरोवररायहंसी, जा नम्मया व रमणी कमलावयंसी ॥६६॥
(द्वारं १४(१५)) ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

पण थावर सुहुमियरा विगलिंदिय नारया य जलथलया ।
उरपरि भुयपरिसप्पा खयरा य समुच्छिमा एए ॥६७॥

गब्भय जल थल खयरा मणुआ संमुच्छिमा य गब्भभवा ।
देवा इय पणवीसं चिंतसु दारेसु देहाइ ॥६८॥

सरीरोगाहणसंघयण-संठाण कसाय तहय सन्नाओ ।
लेसिंदिय समुघाया सन्नी वेए य पज्जत्ती ॥६९॥

दिट्ठी दंसणनाणे जोगुवओगे तहा किमाहारे ।
उववाय ठिई समुघाय-चयणं गइ आगई चेव ॥७०॥

आया सुही य इय मग्गणठाणनाणो, आया सुही य जिणदव्वमभुंजमाणो ।
आया सुही भवइ फासियवीसठाणो, अक्खाणयं जह य सागरगाभिहाणो ॥७१॥
(द्वारं १५(१६))॥

आया दुही भवइ कोहणमाणमाओ, आया दुही य बहुलोहसमुद्दपाओ ।
सच्छंदया गुरुकुलाइमसेवमाणो दिट्ठंतओ जह कसायकुडंबठाणो ॥७२॥

परिग्गहो किं न य धम्ममग्गहो, निग्गंथधम्मस्स परिग्गह दुप्पहो ।
परिग्गहो अत्थि जणाण निग्गहो, अणाइओ विग्गहलग्गकुग्गहो ॥७३॥

पाणाण भूयाइ य पाणसंगहो, परिग्गहो कोणिय-चेड-विग्गहो ।
अहो ! दुहोहो य सया परिग्गहो, असंगहो तेण समग्गविग्गहो ॥७४॥

मुत्तारंभपरिग्गहसंगो जीवो विसुद्धवेरग्गं ।
अंगोवंगसुरंगो लहइ मुणी सव्वसुहजुग्गं ॥७५॥

निस्संगयासुरनईसुतरंगरंगो, जोगी विहंगपवरुव्व सुही सुलिंगो ।
इंदत्थुओ व्व नमिरायरिसिव्वंऽसंगो, आमंतिओ वि हरिणा विविहं अभंगो
॥७६॥ (द्वारं १८)

सुभाविया बारस भावणत्था, जेहिं सया ते उ नरा कयत्था ।
जोगा सगा तेहिं कया पसत्था, नट्ठा गया तेसि अ अप्पसत्था ॥७७॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

अणिच्चं नरत्तं अणिच्चं सुरत्तं, अणिच्चं पहुत्तं अणिच्चं सुहित्तं ।
अणिच्चं धणं जुव्वणं वा कुडंबं, अणिच्चं च कामाण सेवाविडंबं ॥७८॥
असासया किं न सुया हु भोगा ? किं नो खया कस्स धणाइजोगा ? ।
दिट्ठा न किं कस्स तणुम्मि रोगा ? जं निब्भया चिट्ठह मुद्धलोगा ! ॥७९॥

असासया कम्मजुया पयत्था, किं ते कया ताण कए अणत्था ।
दाऊण सोयं तुह ते पणट्ठा, तणुम्मि कम्माण भरा पविट्ठा ॥८०॥

भुत्ता न किं कत्थवि कामभोगा धणाइजोगा न हु किं ससोगा ।
दिट्ठा न किं कस्स गिहे विओगा जं निब्भया चिट्ठह मुद्धलोया ॥८१॥
(द्वारं १६(१७))॥

रूवं बलं जुव्वणरिद्धिरज्जं, आरुग्ग सोहग्ग पहुत्तणं च ।
जं जं मणुन्नं तमणिच्चयं च, णच्चा बली सुद्धवयं च कुज्जा ॥८२॥
(द्वारं १७(१९) ॥

हयगयरहलक्खेहि वि रयणनिहाणेहिं भवउ सह धरणं ।
बल-केसव-चक्कीणं तहवि न जमहरणओ सरणं ॥८३॥

जो तिहुयणसंहरणं कुणइ हरी तस्सऽहो पुणो मरणं ।
इय नाऊण असरणं वसुदत्तो गिण्हए चरणं ॥८४॥

लोहाइधम्मधरणं भवउ तहा विविहदेवतासरणं ।
बहुविहमोसहकरणं तहवि हु मरणे न को सरणं ॥८५॥

गिण्हइ जमो नियरणं कुणइ कुडंबं गिहाउ नीहरणं ।
सुरअसुरहरिनराणं जया तया नत्थि को सरणं ॥८६॥ (दारं १८(२०)॥

आया सया वच्चइ जीव एगो जाओ मओ जत्थवि तत्थ एगो ।
सयंकडं भुंजइ एस एगो चिच्चा य सव्वं दुहमेइ एगो ॥८७॥

जीव ! तुमं जइ एगो कुणसि ममत्तं तु तुज्झ अविवेगो ।
जो होइ इह च्छेगो एगत्ते तस्स सुविवेगो ॥८८॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

नो रज्जं नो राया नो माता नो पिया य तुज्झ धणं ।
नो मित्ता नो पुत्ता न कलत्तं नेव भवणं च ॥८९॥
न कुलं न बलं न दलं न य लोगो परियणो य पुढवितलं ।
जह महुराया एगो सव्वं मुत्तुं गओ नरयं ॥ ९०॥ (दारं १९(२१))॥

चउगइचवलावत्ते दुहवडवानलपवंचसंतत्ते ।
निच्चवराया जीवा भमंति भवसायरे भीमे ॥९१॥

खिणु दिज्जइ भवतंडवविओगु, जहिं दीसइ बहु नच्चणपओगु ।
इगगेहे विलवइ रुयइ लोगु, किह दीसइ वरवीवाहजोगु ॥९२॥

अणचिंतिय कत्थवि पडइ सोगु इग हसिय हसिय भुंजइ सुभोगु ।
कस्सइ तणु गिण्हइ विविहरोगु, इग विलवइ मम हा पिउविओगु ॥९३॥

अणुहवइ दुहं तिरिनिरयलोगु, मणुओ एग पहु इग आभिओगु ।
देवाण वि हरिणो तह निओगु, इग छुल्लइ नत्थि हु अवरलोगु ॥९४॥
(दारं २०(२२)) ॥

सचेयणाचेयणया पसत्था समागया जे तणुभोगभावं ।
सव्वेवि ते अप्पसरूवओ वा, विलक्खणा तेहिं तुमं पि अन्नो ॥९५॥

अन्नं सभज्जरज्जं राया माया पिया व अन्नो य ।
कुलबलभूतलमन्नं धम्मं मुत्तूण सममन्नं ॥९७॥

जीवो पयत्थनाणी सुद्धो निच्चो जडाइधणवत्थू ।
सव्वं हिच्चा वच्चइ इय अन्नत्तं धणो मुणइ ॥९८॥ (दारं २१(२२))॥

निसग्गेण [गायं?]सया पूइगंधं सिराचम्महड्डुंतजालेण बद्धं ।
अणेगासुइच्चायदुव्वायपुण्णं सरीरं किमीकीडकोडिप्पकिण्णं ॥९९॥

जेहिं पमुत्तूण य इंदियत्थे दिन्नं सरीरं सिवसाहणत्थे ।
इमस्स देहस्स बुहेहिं तेहिं कयंबविप्पुव्व फलं गहीयं ॥१००॥
(दारं २२(२४))॥

:

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

मिच्छत्त-पमाय-कसाय-जोगु अविरइपण-आसवगहिय लोगु ।
सबिलं जह सचइय जाणवत्तु असुहासवओ तह कम्मपत्तु ॥१०१॥

पण विसयवग्घगत्थं रागद्दोसग्गिणा उ संतत्तं ।
चित्तं कसायखग्गं कम्मं असुहासवं जणइ ॥१०२॥

समसंवेयनिव्वेय - तत्तचिंतावलंबियं ।
सव्वजीवसुहारूढं मणं देइ सुहासवं ॥१०३॥

भूओवघायजणयं वयणं सच्चं पि सत्तदुहजणयं ।
उम्मग्गपावसुयगं पावासवहेउयं भणियं ॥१०४॥

सयारंभाइजोगेहिं पाववावारओ वि य ।
अंगाणि पावकम्माणि जोययंति य देहिणं ॥१०५॥

धम्माणुट्ठाणजुत्तेणं गुत्तकाएण संजओ ।
संचिणेइ सुहं कम्मं खवेइ असुहं तहा ॥१०६॥(दारं २३(२५)॥

आसवाण निरोहो जो संवरो सो पकित्तिओ ।
दव्वभावविभेएणं संवरो दुविहो भवे ॥१०७॥

कम्माण पुग्गलाण य छेयणं सुतवस्सिणं ।
सो सत्तवन्नभेएणं जिणेहिं परिकित्तिओ ॥१०८॥

जहा भणियं च—

"समिई गुत्ति परीसह जइधम्मो भावणा चरित्ताणि ।
पण ति दुवीस दस बार पंचभेएण सगवन्ना ॥" (दारं २४(२६)॥

जीए जीवाण कम्माणं बीयं डज्झइ सव्वहा ।
निज्जरा सा सकामा य अकामा य भवे दुहा ॥११०॥

सकामा सा हु संघस्स अकामा सेसपाणिणं ।
बज्झब्भंतरभेएणं तवसा बारसा य सा ॥१११॥(दारं २५(२७)) ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

उड्ढं चउदस रज्जू दीहो पुण वित्थरेणिमो लोगो ।
रज्जू कत्थ य दुन्निय कत्थ य जा सत्तरज्जूओ ॥११२॥

नरयासुरवासेहिं असंखदीवोदहीहिं संजुत्तो ।
छदव्वसमाहारो भाविज्जइ एस जियलोओ ॥११३॥

अह अन्नहा सरूवं इमस्स लोयस्स पिच्छइ(ए) विबुहो ।
भगिणी भवेइ भज्जा जणणी वि य होइ तह भज्जा ॥११४॥

मरिऊण पिया पुत्तो पउत्तपुत्तो य होइ तह जणओ ।
पुत्ती तह य दुहित्ती होइ य भज्जा सवक्की य ॥११५॥

चुलणी पुत्तं मारइ खायइ वग्घी सुकोसलं पुत्तं ।
अणवत्था संसारे अहो अहो ! कम्मजीवाणं ॥११६॥ (दारं २६(२८)) ॥

दुलहो माणुसजम्मो दसदिट्ठंतेहिं भाविओ लद्धो ।
तत्थ वि य धम्मजुग्गं दुलहं खित्तं च जिणधम्मो ॥११७॥

दुलहं सावयगुत्तं दुलहं आरुग्गमाउयं बुद्धी ।
दुलहं सुधम्मसवणं गुरुसद्धा धम्मसामग्गी ॥११८॥ (दारं २७(२९)॥

सम्मं सम्मद्दंसण-नाणचरित्तं च भावणाओ य ।
वेरग्गभावणा वि य परमा तित्थयरभत्ती य ॥११९॥

एसो जिणेहिं भणिओ अणंतनाणीहिं भावणामइओ ।
धम्मो उ भीमभववण-सुजलियदावानलब्भूओ ॥१२०॥(दारं २८(३०))॥

निच्चं मणे समगुणेहिं पवड्ढमाणो, जो भाविऊण य जिणाण गुणोवहाणो ।
आया सुही समजिणाण नमंसमाणो दिट्ठंतओ य रणसीहसुयप्पहाणो ॥१२१॥
(दारं २९(३१))॥

जिणभत्ती सिवगंती जिणभत्ती दुरियदुग्गवहदंती ।
तित्थयरत्तपवित्ती जेहिं कया ताण सुहपंती ॥१२२॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

निरत्थया ताण नरप्पसूती जिणाण जेहिं न कया सुभत्ती ।
धन्ना य सा दुव्वयरायपुत्ती जीए जिणच्चाण कया सुजुत्ती ॥१२३॥

हवइ जिणाणं भत्ती परित्तसंसारबीयसुधरित्ती ।
जह सूरियाभसुरवर-दसण्णभद्दस्स सुहपंती ॥१२४॥

तित्थंकराण वरणंतगुणाण झाणो, आया सुही थयथुइं च पकुव्वमाणो ।
अट्ठावयाइवरतित्थपवड्ढमाणो, सो गोयमुव्व सुहभावविसुज्झमाणो ॥१२५॥
(दारं ३०(३२))॥

ठविया समजिणमुत्ती सव्वजिणाणं समाणसुविभत्ती ।
ववियाय सत्तखित्ती तेसिं भरहुव्व सुहदित्ती ॥१२६॥

नरजम्मसमुप्पत्ती चउदसरयणाइरज्जसंपत्ती ।
सहला य ताण कित्ती भमइ जए अज्ज अणिवित्ती ॥१२७॥(दारं ३१(३३))॥

सर दुविहं वरचरणं देसे सव्वे य पावपरिहरणं ।
पंचमहव्वयधरणं विहिणा जुग्गस्स सुवितरणं ॥१२८॥

नवकप्पेण विहरणं गुरुकुलवसणं पमायपरिहरणं ।
हीणायारावरणं जिणोवएसेण संचरणं ॥१२९॥

जं सव्वनाणी पभणेइ किच्चं समक्खियं तं न करेइ सच्चं ।
जं लोगजत्तासु रओसि निच्चं पुण्णं तओ ते उदरं अणिच्चं ॥१३०॥

असब्भवत्तासु अ मा रमेसु, मोणोवओगेसु धरेसु चित्तं ।
अकज्जभासी य मुणी बडुल्लो, तिगुत्तिगुणो य स मेरुतुल्लो ॥१३१॥

भग्गमणोथिरकरणं तवोवहाणं सुयाणमणुवहणं ।
नवगुत्तिबंभधरणं पवयणजणणीण बहुसरणं ॥१३२॥

तह चरणकरणसत्तरि-जयणाकरणं च करणसंवरणं ।
विसयकसायावरणं धणववणं सव्वसहणं च ॥१३३॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

अप्पोवहिमुवगरणं निच्छय-ववहारसुत्तमाहरणं ।
उस्सग्गं अववायं जाणंतो जीव ! भय चरणं ॥१३४॥

आया सुही चरणसित्तरिमादयाणो, सो वा दुतीसपयजोग्गमणुग्गहाणो ।
आया दुही भवइ निग्गुणसंनिहाणो, आया दुही य बहुकूडसुयाभिहाणो ॥१३५॥

आया सुही हवइ साहुपहाणुजाणो आराहणाउ गुणचंदमुणीवमाणो ।
वेरग्गओ य नमिरायरिसिव्व धम्मं छड्डेइ जो न हरिचोइय इत्थ सम्मं ॥१३६॥
(दारं ३२(३४)॥

रिसहो महातवस्सी महातवस्सी य वीरजिणनाहो ।
चक्की सणंकुमारो बाहुबली तह य हरिकेसी ॥१३७॥

गोयम महातवस्सी महातवस्सी य ढंढणकुमारो ।
अज्जुणमालागारो विसल्लिया सुंदरी चेव ॥१३८॥

जंघा-विज्जाचारण-विण्हुकुमारो महातवस्सी य ।
सिवओ धणोणगारो महाबलो तह य बलदेवो ॥१३९॥

इच्चाइतवस्सीणं नमो तिहुयणे जसस्सीणं ।
सरिऊण तवं तेसिं कुणसु तवं जीव ! समसुहयं ॥१४०॥

आया सुही [प]वरचित्ततवोवहाणो, नायं च नंदणभवे जिणवद्धमाणो ।
आया दुही मुणिजणाइ दुगंछमाणो, अक्खाणयं सुभमई-धणपुत्तियाणं ॥१४१॥
(दारं ३३(३५))॥

दुविहो परोवयारो दव्वे भावेण होइ जयसारो ।
पढमो स णाइ (सुयणाणाइ?) जं उवयरणं धम्मिजीवाणं ॥१४२॥

नाणेण दंसणेणं चरणेण य भावओ य धम्मेणं ।
धम्मोवगरणएणं उवयरणं धम्मिजीवाणं ॥१४३॥

रिसहो दुहावि लोए झायव्वो तिहुयणस्स उवयारी ।
सव्वकला सिप्पसयं दाउं लोआण उवयरियं ॥१४४॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

धणकंचणकोडीओ दाऊण जहिच्छियं च लोगाणं ।
भावेण य सिवमग्गं उवयरियं जेण जगगुरुणा ॥१४५॥

उवयारो तणुसारो उवयारो होइ धम्मआहारो ।
उवयारो हियकारो उवयारो तित्थउद्धारो ॥१४६॥

तेणुवयारो सारो उवयारो उत्तमाण आयारो ।
आहरण धरणकुमरो पत्तो जह कित्तिवित्थारं ॥१४७॥ (दारं ३४(३६))॥

कहं तुमं कामगुणेहिं सुसंगो (संगो), धुत्तेहिं वा मित्तसहावसंरओ ।
जेहिं तुमं जीव अणेगसो मओ, हा ! सासओ मूढ ! असासओ कओ ॥१४८॥

सद्दाइया कामगुणा खणिक्का दाऊण ते तुज्झ ममत्तभावं ।
गएहिं किं कंदसि रे वराय ! हा हा ! सुधुत्तेहिं व धुत्तिओसि ॥१४९॥

कामंधिओ किं पभमेसि भुल्लो सदोसपिंडेण पफुल्लगल्लो ।
मायाइसल्लेण सया ससल्लो अन्नाणदोसेण बइल्लतुल्लो ॥१५०॥

आया सुही विसयसल्लविसल्लचित्तो, राईमईइ रहनेमिमुणिव्व गुत्तो ।
आया दुही विसयपावगडज्झमाणो दिट्ठंतओ अरहदत्तकलत्तठाणो ॥१५१॥
(दारं ३५(३७))॥

अरिहंतचेइयाणं सिद्धायरियाइ सव्वसाहूणं ।
आसायणं अवन्नं धहयसु तहा पुज्जदव्वाणं ॥१५२॥

चमरिंदो जिणसरणो जिणदाढासायणं च छड्डेइ ।
जिणपडिमासायणओ पुव्वभवे अंजणा दुहिया ॥१५३॥ (दारं ३६(३८))॥

आया सुही भवइ झाणसरूवनाणो सो राजसो(से)हरनिवुच्च(व्व)य अट्टझाणो ।
दो चक्किणुव्व नरए पुण रुद्दझाणो आया सुही भवइ धम्मसरूवझाणो ॥१५४॥
(दारं ३७(३९))॥

जह विणु रसेण सस्सं विणा रसिंदेण धातुसिद्धी य ।
दाणाइधम्मकिच्चं अहलं तं तह विणा भावं ॥१५५॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

सुरनरपहूण सेवा विज्जामंताइ लोयकिच्चाइं ।
सिज्झंति भावओ खलु ताणं न फलं च भाव विणा ॥१५६॥

भावा भवे केवलनाणलद्धी, भावेण वा सव्वपयत्थसिद्धी ।
सुहावहा तेण उ भावसुद्धी सव्वाण भावा किरियाण सुद्धी ॥१५७॥

जं सुहलेसं किच्चं अज्झवसाएण होइ जं सुद्धं ।
जं च सुहभावहेऊ सो धम्मो एस परमत्थो ॥१५८॥

कविलमुणी सुहभावो केवलनाणी इलाइपुत्तो य ।
खंदगसीसा य तहा केवलिणो ते वि सुहभावा ॥१५९॥

मासतुसो सुहभावो केवलनाणी य कूरगडूओ ।
राया पसन्नचंदो सीसो तह चंडरुद्दस्स ॥१६०॥

सुहभावा मरुदेवी समराइच्चो य केवलं नाणं ।
पत्ता चंदणबाला मिगावई ताण तिविह नमो ॥१६१॥ (दारं ३८(४०))॥

सन्नाणदंसणचरित्ततवोवहाणो एयाइं काममणु सिद्धिपयाइं निच्चं ।
चित्ते निहाणमिव जे सययं धरंति ते पाणिणो **विजयदाण**पयं लहंति ॥१६२॥

निस्सापयाइं मुणिणो इय पंच काया, गच्छो सरीरममलं सुगिही सुराया ।
वड्ढंति जेहिं जिणधम्मसुरद्दुपाया, तेहिं सया **सयलचंद** सुहाय जाया ॥१६३॥

समजियसुरसुक्खं अप्पणो बोहिदक्खं
दुहदुरियविपक्खं धम्मचिंतासुभिक्खं ।
सहजकुसलसिक्खं जो सहाणं समक्खं
सुणिय धरइ दिक्खं सो सुहं जाइ मुक्खं ॥१६४॥

इति श्रीश्रुतास्वादसूत्रम् ॥ सकलचन्द्रोपाध्यायकृतमिति भद्रं भूयात् ।
यथाप्रति लिखितमिदम् ॥

❑

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org